

Nacrt

**PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA
ZAKONA O LOKALNIM IZBORIMA**

Zagreb, rujan 2019.

PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA ZAKONA O LOKALNIM IZBORIMA

I. USTAVNA OSNOVA ZA DONOŠENJE ZAKONA

Ustavna osnova za donošenje predloženog Zakona sadržana je u odredbi članka 2. stavka 4. podstavka 1. Ustava Republike Hrvatske (»Narodne novine«, br. 85/10.- pročišćeni tekst i 5/14. – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske).

II. OCJENA STANJA I OSNOVNA PITANJA KOJA SE UREĐUJU ZAKONOM, TE POSLJEDICE KOJE ĆE PROISTEĆI DONOŠENJEM ZAKONA

Zakonom o lokalnim izborima (»Narodne novine«, br. 144/2012, 121/2016) se uređuju izbori članova predstavničkih tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave i izbori općinskih načelnika, gradonačelnika i župana te njihovih zamjenika. Važećim Zakonom u članku 2. propisano je da biračko pravo na lokalnim izborima imaju hrvatski državljani s navršениh 18 godina života.

Europske zemlje svjesne su niskih razina političke participacije mladih te ju nastoje poticati na različite načine. Jedan od pristupa je davanje prava glasa mladima s navršениh 16 godina čime se otvara mogućnost za njihovo izravno sudjelovanje u političkim procesima i drugim procesima donošenja odluka. Parlamentarna skupština Vijeća Europe usvojila je Rezoluciju 1826 (2011) kojom je pozvala zemlje članice da ispituju mogućnost smanjenja starosne granice za glasanje na 16 godina kao i mogućnost smanjenja starosne granice za kandidiranje na različitim vrstama izbora (lokalni, regionalni, parlamentarni, predsjednički). Kongres lokalnih i regionalnih vlasti Vijeća Europe predložio je Rezolucijom 387 (2015) omogućavanje sudjelovanja na lokalnim i regionalnim izborima kao početnu točku za smanjenja starosne granice za glasanje na 16 godina, na svim izborima. Istu preporuku državama članicama dao je Europski parlament u svom izvještaju iz 2015. godine (2015/2035(INL)).

U Austriji i Malti je dobna granica za glasanje na svim izborima 16 godina, a u Grčkoj 17 godina. U Estoniji, Škotskoj i nekim pokrajinama Njemačke mladi u dobi od 16 godina imaju pravo izlaska na lokalne izbore. Dakle, jedna petina država članica Europske unije omogućuje mladima od 16 godina glasanje na lokalnim izborima.

KLUB ZASTUPNIKA NEZAVISNE LISTE MLADIH

U Hrvatskoj su se još od početka ovog stoljeća vodile povremene rasprave o proširenju biračkog prava na mlade, starije od 16 godina. U prvom Nacionalnom programu djelovanja za mlade, početak 2008. je bio određen kao krajnji rok do kada je osobama s navršениh šesnaest godina trebalo omogućiti glasovanje na izborima za lokalna tijela vlasti. Potreba izmjene Ustava je korištena kao izlika odbijanja prijedloga Zakona o izboru članova predstavničkih tijela lokalnih jedinica u saborskoj raspravi 2004. godine.

Promjenama Ustava Republike Hrvatske od 16. lipnja 2010. godine (Narodne novine br. 76/10.) izmijenjen je članak 45. te je opća odredba o glasačkom pravu s navršениh 18 godina ograničena na izbore za Hrvatski sabor, Predsjednika Republike Hrvatske i Europski parlament te u postupku odlučivanja na državnom referendumu. Navedenom izmjenom stvorene su pretpostavke da se ovim predloženim izmjenama Zakona o lokalnim izborima snizi dobna granica biračkog prava na 16 godina na lokalnim izborima, lokalnim referendumima i referendumima za opoziv (grado)načelnika i župana.

Davanje biračkog prava mladima s navršениh 16 godina kod mladih potiče razvoj demokratske političke kulture te razvoj znanja i vještina potrebnih za aktivno sudjelovanje u političkom i društvenom životu, potiče rano uključenje mladih u političke procese te doprinosi izgradnji lokalnih zajednica koje vode brigu o potrebama mladih. Slučaj Austrije, u kojoj mladi od 16 godina imaju biračko pravo već 10 godina, jasno pokazuje da snižavanje dobne granice za glasanje rezultira povećanjem interesa za politikom među mladima. Osim toga, Opća uredba o zaštiti podataka (2016/679) predviđa da mladi od 16 godina mogu samostalno dati privolu za obradu osobnih podataka, odnosno mogu samostalno dati privolu političkim izbornim akterima da ih kontaktiraju i informiraju o njihovim aktivnostima, što je posebno bitno imajući na umu digitalno okružje u koje su uronjene moderne predizborne aktivnosti i marketing.

Slijedom navedenog, opravdana je predložena izmjena i dopuna Zakona o lokalnim izborima koja bi, sukladno rješenjima iz nekih europskih zemalja, dala aktivno pravo glasa na izborima za lokalna tijela vlasti mladima s navršениh 16 godina života. Usvajanjem predloženog Zakona bit će nužno izmijeniti odredbe Zakona o registru birača koji određuju godine života birača pri upisu u registar i popise birača.

Zagreb, rujna 2019.

III. OCJENA I IZVORI POTREBNIH SREDSTAVA ZA PROVOĐENJE ZAKONA

Za provođenje ovoga Zakona nije potrebno osigurati dodatna sredstva u Državnom proračunu Republike Hrvatske.

IV. TEKST PRIJEDLOGA ZAKONA O IZMJENAMA ZAKONA O LOKALNIM IZBORIMA S OBRAZLOŽENJEM

Članak 1.

U Zakonu o lokalnim izborima (»Narodne novine«, br. 144/2012, 121/2016) u članku 2. stavku 1. iza riječi: „navršениh“ briše se brojka „18“ i dodaje se brojka „16“.

Članak 2.

U članku 3. stavku 1. iza riječi: „birač“ dodaju se riječi „s navršениh 18 godina“.

U stavku 2. iza riječi: „birač“ dodaje se riječ „s navršениh 18 godina“.

Članak 3.

Ovaj Zakon stupa na snagu osmog dana od dana objave u »Narodnim novinama«.

Obrazloženje odredbi predloženog zakona

U članku 1. mijenja se brojka 18 s brojkom 16 te se time snižava dob za biračko pravo s 18 na 16 godina.

U članku 2. se dodaje riječ punoljetan te se time određuje da za člana predstavničkog tijela jedinice odnosno za općinskog načelnika, gradonačelnika i župana te njihovog zamjenika ima pravo biti biran isključivo punoljetan birač.

U članku 3. je utvrđeno stupanje na snagu Zakona osmog dana od dana objave u »Narodnim novinama«.

**V. TEKST ODREDAVA VAŽEĆEG ZAKONA KOJE SE
MIJENJAJU ODNOSNO DOPUNJUJU**

Zakon o lokalnim izborima
(Narodne novine, br. 144/2012, 121/2016)

Članak 2.

- (1) Biračko pravo imaju hrvatski državljani s navršениh 18 godina života (u daljnjem tekstu: birači).
- (2) Pravo birati članove predstavničkog tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave (u daljnjem tekstu: jedinice) te birati općinskog načelnika, gradonačelnika i župana i njihove zamjenike imaju birači koji imaju prebivalište na području jedinice za čija se tijela izbori provode.
- (3) Članove predstavničkih tijela jedinice imaju pravo birati i državljani drugih država članica Europske unije, u skladu s posebnim zakonom.
- (4) Biračko pravo se ostvaruje na neposrednim izborima tajnim glasovanjem.

Članak 3.

- (1) Za člana predstavničkog tijela jedinice ima pravo biti biran birač koji na dan stupanja na snagu odluke o raspisivanja izbora ima prijavljeno prebivalište na području jedinice za čije se predstavničko tijelo izbori provode.
- (2) Za općinskog načelnika, gradonačelnika i župana te njihovog zamjenika ima pravo biti biran birač koji na dan stupanja na snagu odluke o raspisivanju izbora ima najmanje šest mjeseci prijavljeno prebivalište na području jedinice za čije se tijelo izbori provode.
- (3) Za člana predstavničkog tijela jedinice ima pravo biti biran državljanin drugih država članica Europske unije, u skladu s posebnim zakonom.